

Decyzja
Prezydium KK
nr 3/16

ws. opinii o prezydenckim projekcie ustawy o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z FUS oraz niektórych innych ustaw

Prezydium Komisji Krajowej NSZZ „Solidarność” pozytywnie opiniuje prezydencki projekt *ustawy o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz niektórych innych ustaw.*

Prezydencki projekt ustawy wychodzi naprzeciw oczekiwaniom społecznym przywracając wiek emerytalny obowiązujący do dnia 31 grudnia 2012 roku, wynoszący co najmniej 60 lat dla kobiet i co najmniej 65 lat dla mężczyzn. Jednocześnie uchyla się przepisy określające „ścieżkę dojścia” do wieku emerytalnego 67 lat. Ponadto projekt zakłada likwidację instytucji emerytury częściowej, przysługującej po osiągnięciu wieku emerytalnego wynoszącego co najmniej 62 lata dla kobiet i co najmniej 65 lat dla mężczyzn, która w momencie obniżenia wieku ustawowego staje się bezzasadna. W projekcie proponuje się również powrót do rozwiązania obowiązującego do końca 2012 r., zgodnie z którym objęcie ubezpieczonego gwarancją otrzymania najniższego świadczenia emerytalnego byłoby uzależnione od osiągnięcia zróżnicowanego wieku ze względu na płeć oraz zróżnicowanych okresów składkowych i nieskładkowych.

Prezydium Komisji Krajowej stwierdza, że przedmiotowy projekt nie uwzględnia społecznie oczekiwanego rozwiązania sytuacji osób legitymujących się długimi (trzydziestopięcio-, czterdziestoletnimi) okresami zatrudnienia, które utraciły zdolność do kontynuowania zatrudnienia, a nie osiągnęły powszechnego wieku emerytalnego – 60 lat życia dla kobiet i 65 lat życia dla mężczyzn. Prezydium KK NSZZ „Solidarność” postuluje wprowadzenie dla takich osób dodatkowej możliwości skorzystania z prawa do emerytury uzależnionej od stażu pracy, liczonego według okresów opłacania składek na ubezpieczenie społeczne, bez konieczności spełnienia innych warunków.

Prezydium KK NSZZ „Solidarność” podkreśla jednakże potrzebę poprawy sytuacji finansowej systemu emerytalnego, gwarantującego świadczeniobiorcom zabezpieczenie emerytalne na godziwym poziomie. W pierwszej kolejności należy podjąć działania zmierzające do zwiększenia przychodów systemu. Na niski poziom przychodów ze składek wpływają takie zjawiska występujące na rynku pracy jak: wysoki odsetek osób świadczących pracę w ramach tzw. samozatrudnienia oraz na podstawie umów

cywilnoprawnych, które opłacają składkę na ubezpieczenie społeczne od niższej niż pracownicy podstawy wymiaru, upowszechnianie się tzw. elastycznych form zatrudnienia, deklarowanie przez pracodawców niższego wynagrodzenia aniżeli rzeczywiście wypłacane pracownikowi czy zatrudnienie na czarno. Skuteczna polityka państwa zmierzająca do wyeliminowania tych patologii powinna przyczynić się do poprawy sytuacji finansowej funduszu emerytalnego, a co równie ważne poprawi sytuację finansową funduszu rentowego oraz Narodowego Funduszu Ochrony Zdrowia.

Najefektywniejsze, tak dla wysokości przyszłych świadczeń jak i dla sytuacji finansowej systemu, pozostają jednak działania zmierzające do wzrostu realnych wynagrodzeń. Brak równowagi finansowej systemu ubezpieczeń społecznych w Polsce jest w dużej mierze efektem niskiego poziomu płac, w tym minimalnego i przeciętnego wynagrodzenia, które należą do najniższych w państwach Unii Europejskiej. Właściwa strategia rozwojowa, inwestycje w badania i rozwój, innowacyjność gospodarki, pro-efektywne miejsca pracy, podnoszenie kwalifikacji i wzrost wydajności muszą nieść za sobą realny wzrost wynagrodzeń.

Koniecznością jest stworzenie warunków motywujących pracodawców do tworzenia możliwości wydłużenia aktywności zawodowej ubezpieczonych, zapewniając pracownikom zbliżającym się do osiągnięcia wieku emerytalnego stosownych miejsc pracy oraz zachowanie przez nich zdolności do świadczenia pracy. Niezbędnym jest tworzenie odpowiednich warunków prawnych i organizacyjnych pozwalających na stopniowe obniżanie aktywności zawodowej na rzecz częściowej dezaktywacji emerytalnej. Dotyczy to szczególnie kobiet, które zarówno przed osiągnięciem wieku emerytalnego jak i po przekroczeniu granicy 60 lat łączą pracę zarobkową z opieką nad innymi członkami rodziny.

Prezydium KK NSZZ „Solidarność” wskazuje na konieczność podjęcia odrębnych pilnych prac legislacyjnych lub zmian w projekcie opiniowanej ustawy, mających na celu wyeliminowanie konsekwencji prawnych wprowadzonego ustawą z 11 maja 2012 r. o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z FUS oraz niektórych innych ustaw art. 25 ust. 1b. Artykuł ten wskazuje, iż jeżeli ubezpieczony pobiera emeryturę na podstawie art. 26b, 46, 50, 50a, 50e, 184 lub 88 ustawy Karta Nauczyciela (...) podstawę obliczania emerytury, o której mowa w art. 24, ustaloną zgodnie z ust. 1 pomniejsza się o kwotę stanowiącą sumę pobranych emerytur w wysokości przed odliczeniem zaliczki na podatek dochodowy od osób fizycznych i składki na ubezpieczenie zdrowotne. Przepis ten wszedł w życie z dniem 1 stycznia 2013 r.

Regulacja zawarta w art. 25 ust. 1b, zdaniem Prezydium KK NSZZ „Solidarność”, narusza zasady konstytucyjne, w tym przede wszystkim zasadę zaufania obywateli do państwa, zasadę ochrony praw nabytych oraz zasadę równości. Złamanie tych zasad przez skutki wejścia w życie art. 25 ust. 1 b najłatwiej zaobserwować porównując sytuację kobiet, które skorzystały z prawa do wcześniejszej emerytury. Roczniczki kobiet urodzonych do 1952 r. w chwili gdy omawiany przepis został uchwalony (a jeszcze nie wszedł w życie) mogły wystąpić o wyliczenie zwykłej emerytury jak w 2012 (w tym roku kończyły 60 rok życia, a więc nabywały prawo do zwykłej emerytury). Możliwości takiej nie miał rocznik kobiet urodzonych w 1953 r., które odeszły na wcześniejszą emeryturę w 2008 (gdy ukończyły 55 rok życia). Oba roczniki kobiet nie wiedziały, że odchodząc na wcześniejszą emeryturę będzie im ona odliczona od podstawy wymiaru powszechnej emerytury – ale co najważniejsze w naszym przykładzie – rocznik kobiet 1953 w przeciwieństwie do rocznika 1952 nie miał możliwości podjęcia „aktywnego” działania, które uchroniłoby przed otrzymaniem zdecydowanie niższego świadczenia. Dysfunkcyjność przepisu z art. 25 ust. 1b pokazujemy na przykładzie kobiet, które odeszły na wcześniejszą emeryturę, ale dotyczy on także mężczyzn urodzonych w 1948 r. a także innych osób, z innych roczników odchodzących na emeryturę na podstawie przepisów szczególnych.

Nieprawidłowość wynikające z wejścia w życie art. 25 ust. 1b dostrzegł Rzecznik Praw Obywatelskich – pismo RPO – 723180-III/13/ AJ.

Legislacyjne rozwiązanie mające na celu doprowadzenia do stanu zgodnego z zasadami konstytucyjnymi może polegać na wprowadzeniu art. 25 ust. 1ba o treści:

Przepisu ust. 1b nie stosuje się do kobiet urodzonych w 1953 r. i mężczyzn urodzonych w 1948 r. , pobierających emeryturę na podstawie art. 46, art. 50, art. 50a, art. 50e lub art. 88 ustawy Karta Nauczyciela. Podobną propozycję zawiera Opinia w sprawie petycji dotyczącej emerytur kobiet urodzonych w 1953 r. Kancelaria Sejmu, Biuro Legislacyjne, BL- 112-59 Op/14, z dnia 24 kwietnia 2014 r.

Dodatkowo wątpliwości budzi zaproponowany w prezydenckim projekcie ustawy zbyt krótki termin wejście w życie projektowanych przepisów.

Mając powyższe na uwadze Prezydium Komisji Krajowej NSZZ „Solidarność” postuluje o rozpoczęcie prac nad założeniami Narodowej Strategii Demograficznej, dalszych zmian w systemie opłacania składek na ubezpieczenie społeczne, ograniczenia i uszczelnienia KRUS-u, ograniczenia patologii w tzw. „samozatrudnieniu” oraz stosowania

„umów śmieciowych”, zmian w systemie promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, stabilizacji zatrudnienia ludzi młodych, systemu rozwiązań prawnych i organizacyjnych pozwalających na kontynuowanie zatrudnienia w wieku okołoemerytalnym i emerytalnym, wzrostu efektywności systemu publicznej opieki zdrowotnej i profilaktyki zdrowotnej.

Warszawa, 5 stycznia 2016 r.

Prezydium KK

NSZZ „Solidarność”

SEKRETARZ
Kl. NSZZ „Solidarność”

